



OSNOVNA ŠOLA KAJETANA KOVIČA POLJČANE

Dravinjska cesta 26, 2319 POLJČANE; tel.: (02) 829 58 10; faks: (02) 829 58 12
E-pošta: o-poljcane.mb@guest.arnes.si; <http://www.ospoljcane.si>; ID: SI17144442

SAMOEVALVACIJA 2018/19 (48., 49. člen ZOFVI)

UPORABA ELEMENTOV FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

V dvoletnem projektu Linpilcare (2015-2017) smo osvojili orodja za raziskovanje lastne pedagoške prakse (akcijsko raziskovanje) ob hkratnem spoznavanju učinkovitosti strategije Formativnega spremljanja.

Spremljava izkušenj strokovnih delavcev, spremljav pedagoških praks in pogledov učencev na pouk (zadnja štiri leta) kaže, da učitelji znajo in zmorejo izvajati pouk, ki postavlja učence v veliko bolj aktivno in odgovorno vlogo pri pouku.

Z letošnjo samoevalvacijo želimo ugotoviti v koliki meri so postali elementi Formativnega spremljanja del naše pedagoške prakse, katere elemente učitelji uporabljajo pogosteje, katere manj oz. katerih ne uporabljajo ali so jih opustili.

Analiza odgovorov bo izhodišče za načrtovanje razvoja šole do leta 2024.

Naš skupni cilj so še vedno motivirani učenci, ki aktivno sodelujejo pri pouku in prevzemajo del odgovornosti za lastno učenje in znanje.

Cilj lahko dosežemo le skupaj in predvsem tako, da pregledamo kje smo močni, kje so naše šibkosti in kaj potrebujemo, da bomo učence še bolj aktivno vključili v procese učenja.

Glede na izkušnje, znanja in spretnosti, ki jih učitelji že obvladujejo, so lahko naši nadaljnji koraki toliko bolj inovativni in ustvarjalni.

Za ugotavljanje stanja na področju uporabe strategije formativnega spremljanja so strokovni delavci:

1. s številkami od 1 do 4 ocenili v koliki meri v vprašalniku navedene pedagoške prakse vključujejo v pouk

1 – redko je tako/ni tako (tega ne uporabljam pri pouku)	3 – večinoma je tako (uporabim vedno, kadar učna snov to dopušča)
2 – občasno je tako (tu in tam uporabim ali preizkusim drugačen pristop)	4 – tako je (pri vsaki učni snovi razmišljam, kako načrtovati bolj aktiven pouk, največkrat ga tudi izpeljem)

2. Svoje odločitve so tudi utemeljili, pojasnili, navedli dokaze.

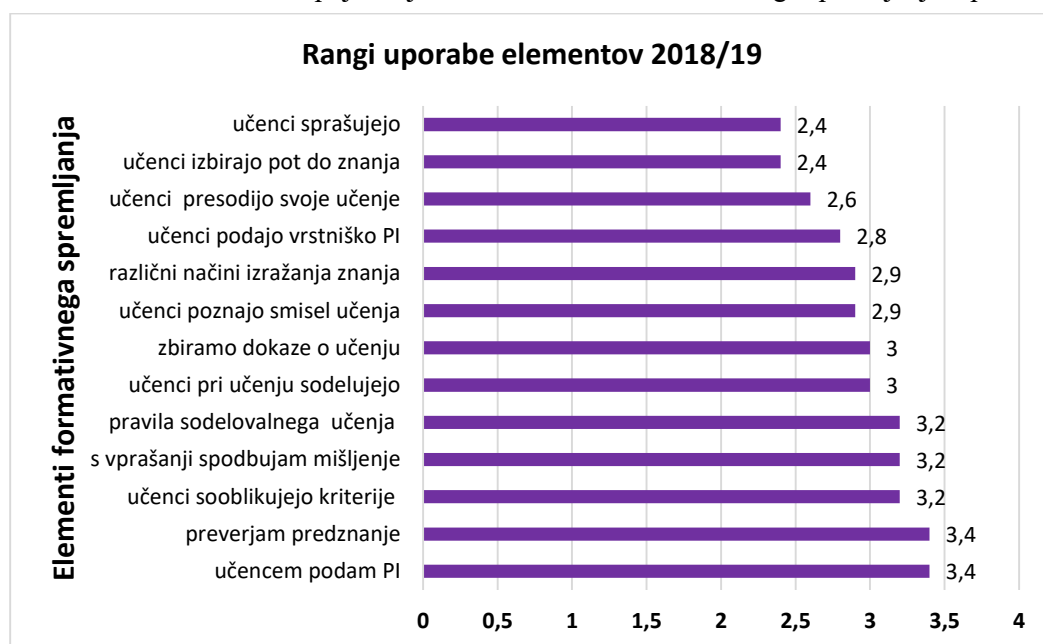
Izpolnjene vprašalnike je oddalo 33 oz. 94% strokovnih delavcev.

3. Odgovore učiteljev smo primerjali z odgovori v samoevalvaciji 2016/17 in 2017/18.

Tabela 1: Prikaz odstotkov odgovorov strokovnih delavcev in rang elementa

Označite v koliki meri so pri vašem pouku prisotne spodnje značilnosti učenja in poučevanja		RANG	Redko/ ni tako	Občasno je tako	Večinoma je tako	Tako je
Zš	Trditev		1	2	3	4
1.	... pred obravnavo nove učne snovi preverim, kaj učenci o temi že vedo, kakšne so njihove miselne predstave, informacije, prepričanja v zvezi z učno temo.	3,4		3	55	42
2.	... z različnimi vprašanji (tudi izzivalnimi, problemskimi, odprtimi) spodbujam razmišljanje in učenje učencev . Poskrbim, da imajo dovolj časa za odgovor	3,2	3	12	46	36
3.	... učenci sodelujejo pri oblikovanju namenov učenja (razumejo zakaj se je dobro, koristno ... nečesa naučiti), spodbujam jih k oblikovanju osebnih ciljev	2,9		18	67	9
4.	... učenci predlagajo kriterije uspešnosti . Nato jih oblikujemo skupaj tako, da vsak točno ve, kaj je potrebno doseči, se naučiti, obvladati ...	3,2		12	52	36
5.	... pouk načrtujem tako, da lahko učenci pri učenju sodelujejo , si med seboj pomagajo, se učijo drug od drugega	3,0	3	18	55	24
6.	... učencem omogočam, da na različne načine pokažejo , kaj so se naučil (ne le preko testov in ustnega spraševanja in govornih nastopov)	2,9	6	21	49	24
7.	... pouk npr. ponavljanje, utrjevanje, pregledovanje domačih nalog, preverjanje predznanja ... organiziram tako, da se učenci hkrati učijo presoditi dosežke sošolcev in jim podati uporabno povratno informacijo o njihovem znanju oz. učenju in delu.	2,8	6	24	52	18
8.	... med in ob zaključku nove učne teme dam učencem dovolj časa , da premislijo, pregledajo, zapišejo, povedo ali in kako napredujejo (izpolnjevanje osebnega načrta).	2,6	3	45	39	9
9.	... učenci lahko izbirajo poti do znanja , način učenja, zahtevnost nalog (kadar učna snov to dopušča).	2,4	6	45	33	6
10.	... učencem povem ali zapišem, kako lahko svoje učenje (še) izboljšajo (na kakšen način, s katerimi postopki, s čigavo pomočjo ...). Pri tem upoštevam kriterije, ki smo si jih postavili.	3,4	3	6	64	27
11.	... pri sodelovalnem učenju imamo jasno postavljena pravila dela oz. rutine (kdaj kdo govori, poslušanje, argumentiranje, poročanje, sodelovanje, način pogovora v skupini ...)	3,2	9	13	36	36
12.	... v razredu prevladujejo vprašanja učencev in ne moja	2,4	3	58	33	3
13.	... ob zaključku učne teme zberemo dokaze o učenju	3	3	12	70	12

GRAFIČNI PRIKAZ stopnje vključenosti elementov formativnega spremljanja v pouk v šol. letu 2018/19



Legenda:

1- redko je tako/ni tako	3- večinoma je tako
2. - občasno je tako	4- tako je

Tabela 2: Dodatna pojasnila in izkušnje učiteljev v zvezi s posameznimi elementi FS

1. ... v razredu <u>prevladujejo vprašanja učencev</u> in ne moja	
Metode za spodbujanje vseh učencev ✓ Učenci na desni sprašujejo, učenci na levi odgovarjajo ✓ Skupina pove odgovor, druga postavi ustrezno vprašanje k odgovoru ✓ Določim vprašalnice, učenci zapišejo vprašanja ✓ Izmenjaje učitelj-učenec Kdaj sprašujejo učenci ✓ Učenci sprašujejo kadarkoli (na začetku, med učenjem), če ne vemo odgovora, ga poiščemo do naslednjic ali do konca obravnave učne snovi -7 ✓ Odvisno od teme, predmeta, če snov dopušča -4 ✓ Učenci postavljajo več vprašanj pri recipročnem učenju in ponavljanju učne snovi -2 ✓ Kadar ne razumejo snovi, pojmov	Kaj sprašujejo učenci ✓ Učenci postavljajo vprašanja glede na svoje ugotovitve ✓ Učenci pogosteje sprašujejo o proceduri (kako naj naredijo, po navodilih), ne o vsebini (kaj to pomeni, kako naj si razlagam, zakaj se je nekaj zgodilo ...) Kdo postavi večino vprašanj ✓ Učenci, ki postavljajo vprašanja so praviloma miselno veliko bolj aktivni. ✓ Vprašanja postavljajo tisti, ki o temi več vedo. Težave ✓ Učenci niso vešč ali ne želijo postavljati vprašanja ✓ Učenci imajo težave postaviti vprašanja na višjih TS, na nižjih so uspešni ✓ Smo v procesu učenja postavljanja vprašanj
2. ... učenci lahko izbirajo poti do znanja, način učenja, zahtevnost nalog (kadar učna snov to dopušča).	
Izberejo naloge glede na: ✓ predznanje -2, ✓ zahtevnost (izbor nalog od minimalnih do zahtevnejših standardov, znanja in obseg) -7, ✓ vsebino (izbor knjige, vrsta nalog) ✓ način učenja (način zapisa, modela, predstavitev, zaključka, povzetka, branje, pogovor, izdelava pripomočka, GN, delo v paru, skupini, individualno delo-7 ✓ uporabo virov (učbenik, medmrežje, druga gradiva)- 4 ✓ možne načine reševanja nalog (več poti do cilja)	✓ samostojno izbirajo zaporedje nalog, opraviti morajo vse ✓ učenci izberejo med dvema možnostma učenja (samostojno ob DL, s pomočjo učiteljice) ✓ da kot rezultat učenja predstavijo izdelek (ne le umetniški) Primer Učenci imajo pogosto na razpolago več postaj (kotičkov). Na vsaki postaji je več različnih nalog, s katerimi dosegajo isti cilj. Učenci lahko izbirajo kdaj bodo delali na kateri postaji (na koncu morajo vsi doseči vse cilje,

Izberejo lahko tudi ✓ učenci predlagajo, kako bi se lahko nekaj naučili in predlog preizkusijo (različni učni tipi)	seveda z različno kakovostjo
3 ... med in ob zaključku nove učne teme dam učencem dovolj časa , da premislijo, pregledajo, zapišejo, povedo ali in kako napredujejo (izpolnjevanje osebnega načrta).	
Učenci preverjajo svoje učenje (novo znanje) tako, da ✓ si na začetku učne teme zastavijo osebne cilje-8 in jih pisno spremljajo- 1 ✓ si pri ponavljanju dopolnijo manjkajoče informacije - 17 ✓ primerjajo kriterije in svoje dosežke (opraviijo refleksijo, označijo dobro, pomanjkljivo izvedeno delo, vodijo portfolio ...) -10 ✓ primerjajo vstopne in izstopne lističe; z uporaba semaforja in vprašaj ali trditev; dopolnitev zapiskov, MV; z VŽN; z uporabo table napredka, lestvico znanja-14	✓ ob zaključku teme ali dneva se pogovorimo Kaj sem se novega naučil? Kje lahko to uporabimo? ✓ učenci razmišljajo o svojem delu ob nedokončanih povedih: Spoznal sem ..., Presenetilo me je ..., Še vedno ne razumem ... ✓ pregledajo in premislijo ob povratni informaciji učitelja ali vrstnikov; se samoocenijo
4. ... pouk npr. ponavljanje, utrjevanje, pregledovanje domačih nalog, preverjanje predznanja ... organiziram tako, da se učenci hkrati učijo presoditi dosežke sošolcev in jim podati uporabno povratno informacijo o njihovem znanju oz. učenju in delu	
Učenci: ✓ poznajo in razumejo, čemu so namenjene vrstniške povratne informacije - 24 ✓ znajo zapisati uporabno povratno informacijo z vsemi tremi elementi – 6 se še učimo-6 ✓ upoštevajo vrstniško povratno informacijo za izboljšanje izdelka -10 začenjajmo -5 ✓ učenci lahko sledijo in se dodatno učijo, ko pojasnjujmo (PI) dom. nalogo za uspešnejše učence	Težave ✓ so zlasti pri konkretiziranju nasvetov za izboljšanje izdelka ✓ učenci PI razumejo, sprejmejo vendar naslednjič ne upoštevajo ✓ VIO primer ✓ učencem letos posreduje PI učiteljica, učenci pa se navajajo, da vrstniku povedo, kaj je naredil dobro, kaj manjka, kaj lahko izboljša. Kako lahko to naredi pa se pogovarjajo skupaj!
5 ... učencem omogočam, da na različne načine pokažejo , kaj so se naučil (ne le preko testov in ustnega spraševanja in govornih nastopov)	
✓ je vprašan (seznam vprašanj <u>lahko</u> oblikujejo učenci ob ponavljanju, utrjevanju) - 9 ✓ reši (rešuje) avtentično nalogo ali odprto vprašanje na določeno temo (učenec pojasnjuje in s tem izkazuje znanje prenos, uporabo znanja) - 11 ✓ učenci pripravijo igro vlog (npr. poklici) - 2 ✓ predstavi odgovore na vprašanja s pomočjo računalniških orodij - 6 ✓ pojasni, kritično ovrednoti predstavljeno situacijo na sliki (karikature ...) - 4 ✓ izdelava praktični izdelek (anketa, GN, zaključek, povzetek, risba, model, predstava, pripoved, nastop, predstavitev, ...-19	✓ opiše, pojasni potek eksperimenta, ki ga je izvajal ali opazoval ✓ izbere med različnimi nalogami (tudi po zahtevnosti) in jih opravi - 6 ✓ opiše in pojasni kaj se dogaja na npr. sliki (kaj je, ni prisotno; je prav, narobe ... - 6 ✓ pojasnjuje, razlaga vrstniku (tako izraža lastno znanje), ✓ učenci izberejo različne poti do cilja (delajo po koticčkih, različne naloge z istim ciljem, v različnem tempu, individualno, v skupinah ...) in lahko vrstnikom predstavijo kaj in kako delajo/se učijo.
6 ... učenci sodelujejo pri oblikovanju namenov učenja (razumejo zakaj se je dobro, koristno ... nečesa naučiti), spodbujam jih k oblikovanju osebnih ciljev	
Kdaj se ozavešča smiselnost učenja: ✓ na začetku šolskega leta (si jih zapišejo v zvezek) -3 ✓ na začetku vsake nove učne snovi ali teme -19 ✓ med obravnavo učne snovi/teme -17 ✓ ob zaključku učne snovi ali teme -12 ✓ na začetku leta izpolnijo kratek osebni načrt (uporabnost, vprašanje smisla)	✓ učenci naredijo plakat, zapis, kdaj, kje, zakaj bodo določeno znanje potrebovali v vsakdanjem življenju ✓ se pogovorimo, kako jim bo pridobljeno znanje koristilo za naprej ✓ učenci oblikujejo osebne cilje ob učni temi (kaj želijo vedeti, znati, kako bodo do cilja prišli, kako bodo spremljali svoje delo in ga na koncu evalvirali)
7 ... ob zaključku učne teme zberemo dokaze o učenju	
Ugotavljanje znanja ✓ Semafor, esej s ključnimi besedami, VŽN, ustno in pisno preverjanje, izdelava MV- 11	✓ Učenec sprašujem o tem, kje lahko znanje, veščino uporabijo v vsakdanjem življenju ✓ uporabimo fotografije ali video

✓ Učenci naredijo povzetke, vaje v DZ -3, rešijo DL ✓ Učenci dobijo naloge, nato rešitve in se ovrednotijo ✓ Učenci rešujejo dodatne naloge (DL, učbenik)-2 ✓ Ocena Spremljanje napredka ✓ Dopolnitev MV (sestavljenega pred učenjem)-2 ✓ Sestavijo preverjanje znanja, oblikujejo vprašanja ✓ Izrazijo znanje skozi izdelek: napiše sporočilo, pesem, prevede tekst, predstavitev-2, izdela izdelek, karte, druge igre, križanke, -4 ✓ Pregledamo zapiske v zvezku, različne DL, izdelke (učenci zbirajo v zvezku, mapi) -4 ✓ Učenec predstavi svojo mapo dosežkov ✓ pogovorimo se o tem, kaj so se naučili (kaj sedaj znajo več, bolje), izhodni lističi-3	✓ Pregled opravljenih nalog po postajah ✓ Na podlagi preverjanja znanja učenci ugotavljajo svoj napredek, šibke točke v znanju (PI ali samoocena)učenci izkažejo znanje z uporabo v drugačni situaciji (uporaba znanja v novi situaciji), bogata naloga (naloga z več UC) ✓ Samoocenjevalni list - učenec si označi doseganje UC z DA; NE; DELNO -3 ✓ Učenci opazujejo izdelke ali svoje znanje in odgovorijo na vprašanja: Kaj mi je že uspelo, kaj ne? Kako sem zadovoljen z rezultatom (glede na K)? Kaj lahko še izboljšam? Kaj lahko naredim drugače?
8 ... pouk načrtujem tako, da lahko učenci pri učenju sodelujejo, si med seboj pomagajo, se učijo drug od drugega	
Sodelovalno učenje ✓ učenci, ki so snov že osvojili pomagajo (razlagajo, pojasnjujejo ...) učencem, ki še niso osvojili snovi (lahko tudi znotraj posamezne učne ure) - 22	✓ vsak član skupine utemlji svoj prispevek k izdelku skupine (sodelujejo vsi!) - 13 ✓ učenci ne vedo v naprej, kdo bo o delu v skupini poročal -16 ✓ učenci zapišejo, povedo refleksijo o vlogi, ki so jo imeli v skupini - 5
9 ... pri sodelovalnem učenju imamo jasno postavljena pravila dela oz. rutine (kdaj kdo govori, poslušanje, argumentiranje, poročanje, sodelovanje, način pogovora v skupini ...)	
✓ govori eden -3, poslušamo govorca-5, ✓ učenci se dogovorijo, kdo bo poročal, uporabljamo poročanje v smeri urnega kazalca -2, sama določim poročevalca, skupine dobijo številke (tako poročajo) ✓ med poslušanjem si zapisujemo, pripravljamo vprašanja ✓ govorca gledamo. Vsak ima možnost priti na vrsto. ✓ Učenec, ki ne spoštuje poslušanja in moti govorca, drugič ne more izbrati vloge v skupinskem delu, pač pa mu je dodeljena. ✓ V skupini sodelujejo vsi. Izbira rešitve je skupna (vsak utemlji, zakaj)-2	✓ določimo vloge in naloge v skupini -8 ✓ v skupini je delo porazdeljeno, vse pa lahko dobi pomoč, če jo potrebuje (vpraša druge ...) ✓ pravila podkrepimo s pripomočki (barvni kartončki, piktogrami, barvice -2) ✓ dogovor o glasnosti skupine (ne motimo drugih) ✓ besedo si podajamo v krogu naokrog -2 ✓ Vsak učenec dobi številko. Počaka na ustna ali dobi pisna navodila. ✓ Velja dogovor o dvigovanju rok
10 ... z različnimi vprašanji (tudi izzivalnimi, problemskimi, odprtimi) spodbujam razmišljanje in učenje učencev. Poskrbim, da imajo dovolj časa za odgovor.	
Razumevanje pomena vprašanj ✓ moji učenci vedo in znajo utemljiti, zakaj so vprašanja pomembna za učenje -14 ✓ (večina) moji učenci razumejo in ločijo vprašanja na nižjih in višjih taksonomskih stopnjah - 14 ✓ moji učenci znajo uporabiti piramido vprašanj ali kakšen drug pripomoček (hišica vprašalnic) za oblikovanje vprašanj (zapišite katerega, kako ...) -1 ✓ učencem pogosto postavljam problemska vprašanja (Kdo ima prav? Pojasni. Dokaži) ✓ - odprta vprašanja -4 (Zakaj misliš, da ...? Kaj bi ti naredil, če ...? Pojasni sosedu, zakaj? ...)	✓ Vprašanja, ki spodbujajo povezavo »šolskega znanja« z njihovimi izkušnjami, življenjem ✓ Vprašanja postavim tako, da ✓ vsi razmišljajo in ✓ vsi povedo (delo v paru, skupini) Primer (delajo v parih) - pozorno poslušam učence, njihove razlage, primere, predloge, rešitve. Odkrivam napačne predstave. Odgovore skupaj povzamemo, dopolnimo, oblikujemo
11 ... učenci predlagajo kriterije uspešnosti. Nato jih oblikujemo skupaj tako, da vsak točno ve, kaj je potrebno doseči, se naučiti, obvladati ...	
✓ kriterije smo oblikovali skupaj skozi pogovor (frontalno: učenci dajejo predloge) -22 ✓ pregledali smo kriterije iz lanskega leta in jih dopolnili -13 ✓ kriterije so predlagali učenci, potem, ko so primerjali dober in slab izdelek (skupinsko delo) -14	✓ kriteriji lahko nastajajo ali jih učenci dopolnjujejo tudi med potekom učenja (zakaj si s tem zadovoljen...) ✓ učenci v skupinah oblikujejo K in jih predstavijo vrstnikom. Nato skupaj oblikujemo razredne K (kaj je dober izdelek) ✓ K oblikujemo med ali po obravnavi učne snovi, če je

✓ učenci so prejeli izdelane kriterije, ki so jih preoblikovali, jim dodali pripombe -7 ✓ oblikovali so kriterije s pomočjo kviza (ponavljanje in utrjevanje)	za učence skoraj povsem nova in ne morejo vedeti, kaj je dober izdelek, znanje. K postavimo pred utrjevanjem oz. ponavljanjem, da lahko izdelke pred ocenjevanjem izboljšajo.
12 ... pred obravnavo nove učne snovi preverim, kaj učenci o temi že vedo, kakšne so njihove miselne informacije, prepričanja v zvezi z učno temo.	
Predznanje največkrat ugotavljam: ✓ v uvodnem delu ure v kateri začnem z novo učno snovjo/temo -26 ✓ eno ali dve uri pred obravnavo nove učne snovi/teme -8 ✓ na začetku sklopa Načini ugotavljanje predznanja ✓ učencem postavljam vprašanja o temi -24 ✓ učenci zapišejo npr. 5 povedi o temi -5 ✓ učenci postavljajo vprašanja o temi -11 ✓ učenci izdelajo miselni vzorec o temi -6 ✓ učenci pojasnjujejo določeno situacijo -13 ✓ učenci dobijo seznam trditev in izrazijo strinjanje drži- ne drži, da-ne (utemeljijo) -5 ✓ učenci narišejo 5 stvari v zvezi s temo -3 ✓ učenci sprašujejo mene in povedo, če sem pravilno odgovorila, so učitelji -1	Drugi načini ugotavljanja predznanja ✓ vstopni listki, digitalna orodja, semafor ... -2 ✓ skupine krožijo in dopolnjujejo zapis, MV ... ✓ nevihta možganov -2, ✓ opis dogodkov, izkušenj iz življenja učencev (na temo) ✓ tihi sprehod, grozdi in gručice ✓ ogled posnetka in pogovor (ugotovitve) ✓ učenci dobijo lažjo praktično nalogo, ki jo rešujejo ✓ učenci se v paru pogovarjajo o novi temi (učitelj posluša in zbira inf. o tem, kaj že vedo)-2 ✓ ob MV v parih, skupinah ponovijo, kar že vedo, uporabimo tudi »grafite«, »papirni podstavek«- nato snov skupaj dopolnimo ✓ delovni list
13 ... učencem povem ali zapišem, kako lahko svoje učenje (še) izboljšajo (na kakšen način, s katerimi postopki, s čigavo pomočjo ...). Pri tem upoštevam kriterije, ki smo si jih postavili.	
Ali preverjate, če učenec upošteva vašo PI in nasvet? DA - 24 NE - 2 Kako reagirate, če učenec ne upošteva vaše PI ✓ še enkrat podam PI ali učenca vprašam, kaj bi sam izboljšal ✓ učencu predstavim primer učenca, ki je PI upošteval in bil uspešen. Pokažem mu, da se izplača izdelek izboljšati ✓ individualni pogovor v katerem ugotavljam vzroke, da ni upošteval PI in ga spodbudim (tudi časovno) k načrtu kako bo to naredil ✓ učenca vprašam, ali se mu zdi PI pomembna ✓ pozovem ga, da razmisli o + in – (ne)upoštevanja PI ✓ v pogovoru, učencu predlagam, da se samoovrednoti in ugotovi, kje ima težave ✓ učencu podam dodatni nasvet ✓ vztrajam, da izdelek popravi, mu pri tem pomagam (sem ob njem, mu dodatno svetujem)-2 ✓ izrazim pričakovanje, da bo napravil do naslednje ure	✓ spodbudim ga še enkrat in mu prepustim izbiro/obvestim starše -4 ✓ z učencem se o PI pogovorim (preverim ali je razumel, kaj in kako naj izboljša znanje) -2 svetujem mu, da naredi pri DOP ✓ učencu ponudim dodatno pomoč (DOP, SU), organiziram sestanek skupaj s starši 1. VIO ✓ učenec prejme ustno PI. Glede na K sam uvidi, da je naloga bolje opravljena, če upošteva PI. Nekateri učenci potrebujejo več časa, da razumejo povezavo, drugi razumejo takoj. ✓ pogovor, spodbuda, dodatni nasvet, nato dobi še PI vrstnika ✓ preverim ali je učenec pi razumel. Sicer mu jo ponovim (če je ustna) ali ga usmerim, da jo ponovno pogleda (če je zapisana) ✓ preverim česa učenec ni razume, narediva nov dogovor izboljšanja znanja, izdelka ✓ skupaj še enkrat pogledava K in PI in določiva, kaj lahko izboljša -2

UGOTOVITVE

Formativno spremljanje (FS) je strategija učenja in poučevanja, ki sledi različnim znanstvenim spoznanjem o tem, kako delujejo človekovi možgani, kako poteka učenje, kateri pogoji učenje spodbujajo, kako na učenje vplivajo sodobni življenjski pogoji, katera znanja bodo potrebovali učenci v prihodnosti.

S FS učitelj ustvarja učno okolje v katerem so potrebe učencev v središču pozornosti. To pomeni, da vsebine učenja še vedno opredeljujejo učni načrti, učitelj pa skupaj z učenci določa, kako bo potekalo učenje. FS je skupek elementov, ki jih učitelj uporablja pri načrtovanju pouka, pri tem pa upošteva

značilnosti učencev, njihove potrebe, interese, motivacijo, tempo dela, načine učenja. Učitelj išče načine sodelovalnega učenja in možnosti, da učenci prevzemajo del odgovornosti za svoje učne dosežke.

Z uvajanjem elementov FS na šoli smo začeli v šol. letu 2015/16 v sodelovanju z ZRSS OE Maribor. Naša posebnost je bila ta, da so uporabo strategije FS sprejeli vsi učitelji.

Letos tako že tretje leto ugotavljamo, kje smo močni, uspešni, katere elemente FS uporabljamo pogosteje, katere manj. S kakšnimi težavami se srečujejo učitelji pri načrtovanju in izvedbi pedagoškega procesa s strategijo FS.

Naša pozitivna izkušnja je, da so učenci v pogojih FS bolj aktivni pri pouku, motivacija za delo je večja, praviloma radi sodelujejo. Učenci tudi sporočajo, da je učenje v pogojih FS zanimivejše, lažje (jim pomaga pri učenju).

V strokovnem smislu so v zadnjih treh letih učitelji naredili pomemben korak v uporabi elementov FS:

V šolskem letu 2016/17 so se strokovni delavci v manjših skupinah ukvarjali zlasti z elementi:

Področje raziskovanja	Razredni pouk	Predmetni pouk	OPB
Ugotavljanje predznanja		X	
Povratna informacija, vrstniška PI	X, X	X,X	
Vrednotenje lastnega znanja, samovrednotenje		X,X	
Načrtovanje ciljev in kriterijev		X	
Zbiranje dokazov o učenju (skupni poudarek)	X	X	X

Ugotavljali so, da so učenci v teh pogojih bolj aktivni, motivirani, pripravljeni sodelovati. Pokazalo se je, da so učenci sposobni prepoznati učne cilje, da lahko relativno hitro osvojijo določene veščine FS. Ko jih osvojijo, pride do prihranka časa za obravnavo več učnih tem. Ugotovili so tudi, da je potrebna postopnost v izgrajevanju orodij FS v 1. VIO.

Zanimiva je bila tudi ugotovitev, da se v pedagoški proces poleg enega elementa FS nujno »pojavi« še drugi.

V šolskem letu 2017/18 so strokovni delavci ocenili pogostost uporabe posameznih elementov v pouku:

Element pedagoškega procesa	R učitelj 2018	R učitelj 2019
Ugotavljanje predznanja	1,5	1,6
Rutine sodelovalnega učenja	1,5	1,8
Spodbujanje mišljenja-vprašanja	1,6	1,8
Sodelovalno učenje	1,6	2,0
Oblikovanje namenov učenja	1,7	2,1
Kriteriji uspešnosti	1,7	1,8
Učiteljeva PI	1,7	1,6
Učenci podajo vrstniško PI	2,0	2,2
Učenci na različne načine pokažejo znanje (izbira)	2,0	2,1
Učenci izbirajo poti do znanja	2,1	2,6
Zbiranje dokazov o učenju	/	2,0
Učenci sledijo lastnemu napredku (med, po učenju)	2,2	2,4

Legenda

1	2	3	4
Tako je	Večinoma	Občasno	Redko

V šolskem letu 2017/18 so učitelji nadaljevali z uporabo elementov FS pri pouku. V okviru učeče se skupnosti so spremljali delo sodelavcev (spremljave znotraj šole, na drugih šolah v OE ZRSS Maribor, učni obiski), pripravili so tudi spremljave za svetovalce ZRSS in ravnatelje (Oder B.), za študijsko skupino (Podjaveršek Z.), ter za svetovalko za razredni pouk ZRSS OE Maribor (Vošinek S., Podjaveršek Z.).

V tem šolskem letu so učitelji ocenili intenzivnost uporabe elementov FS z »večinoma je tako« (R: 1,6-2,4), kar je bilo odlično, saj je uporaba strategije odvisna tudi od učne teme (niso vse primerne za delo po FS).

Ocena je bila v povprečju za 6% višja od ocene v letošnjem letu.

Razlogi za to so lahko različni:

- orodja so se šele preizkušala
- hiter in takoj opazen odziv učencev (ki pa je tudi hitro prenehal)
- manj poglobljeno delo, manj kritičen pogled na uporabo

Šolsko leto 2018/19

Tudi letošnji odzivi učiteljev govorijo o uporabi elementov »večinoma«, razen elementa »učenci izbirajo poti do znanja«, ki je bližje oceni »občasno«.

V letošnji analizi je dodan element »zbiranje dokazov o učenju«, ki ne pomeni le številčne ocene, pač pa vključuje dokaze o procesu napredovanja učenca (primerjava začetnega z končnim, pričakovanim, želenim stanjem razvitosti veščine, znanja, kompetence). Posebna vrednost je ta, da učenec sam (ali s pomočjo vrstnikov, učitelja) pregleda spoznavano pot, opredeli svoj napredek in ozavešči, katere težave, ovire je premagal in dosegel cilj. Premisli pa tudi, kako bi lahko (in bo) ravnal prihodnjič drugače. S tem učenec krepi učno samopodobo, zaupanje vase in v svoje učne sposobnosti.

Iz letošnjih ocen strokovnih delavcev lahko sklepamo,

1. da so za nekoliko nižje range ocen različni razlogi (povečana kritičnost učiteljev, pritisk obsežnosti učnih načrtov in vračanje k tradicionalnim oblikam dela, zmanjšanje interesa (ni projekt) ...)
2. da strokovni delavci v pouk vključujejo določene (različne) aktivne oblike pouka,
3. da ne izkoristijo v zadostni meri sporočil učencev (npr. predznanje, razvijanje spretnosti oblikovanja in postavljanja vprašanj),
4. da je potrebno ponovno premisliti (izkustveno učenje) vrednost sodelovalnega učenja (več glav več ve, organizacija vlog in dela v skupini),
5. da je potrebno ponovno ozavešči, kako močan motivacijski dejavnik učenja je poznavanja namenov, smisla in koristi učenja določene učne teme, vsebine, koncepta,
6. posebno raziskovalno vprašanje pa je, kaj učencu zapisati v nasvet, kako lahko svoje znanje izboljša. Tu ostajamo tako učitelji kot učenci (vrstniška povratna informacija) pri tradicionalnih nasvetih (naredi še enkrat, preberi še enkrat, prepiši, ponovi, prihodnjič se izogni ..., kar učenca napotuje na ponavljanje istega in ga ne motivira za izboljšanje znanja, izdelka).

PREDLOGI za nadaljnje delo

1. Ponovna uporaba akcijskega raziskovanja (individualno, v paru, delovni skupini, aktivu), kar pomeni raziskovanje lastne prakse in iskanje rešitev na področju svetovanja o možnih načinih izboljšanja znanja; na področju dviga kakovosti sodelovalnega učenja; oblikovanja namenov učenja.
2. Izobraževanje na temo medpredmetnega povezovanja in spoznavanje in uporaba procesa sprejemanja odločitev, odgovornosti vseh za skupni cilj (sodelovanje, skupno iskanje in razreševanje problemov, krepitev učeče se skupnosti).
3. V Letnih pripravah načrtovati različne načine učenja, med katerimi lahko učenci izbirajo (jih predvideti po učnih ciljih: po težavnosti, problemsko delo, vprašanja, po obsegu, po oblikah ...)
4. Načrtovati načine povratnih informacij od učenca k učitelju (glas učenca) in upoštevanje ter vključevanje le-teh v nadaljnji pedagoški proces in odnos učitelj-učenec.

Analizo pripravila
mag. Francka Mravlje, ravnateljica

Samoevalvacijo je obravnaval strokovni zbor, 12. 2. 2019.

Svet staršev se je seznanil s samoevalvacijo, 25. 2. 2019

Svet zavoda se je seznanil s samoevalvacijo, 28. 2. 2019

